

IFLA Manifest De Multiculturele Bibliotheek

De multiculturele bibliotheek – toegangspoort tot een cultureel diverse maatschappij in dialoog.

Iedereen leeft tegenwoordig in een samenleving die in toenemende mate heterogeen is. In de wereld bestaan meer dan 6.000 verschillende talen. Elk jaar stijgt de internationale migratie, waardoor het aantal mensen met een complexe identiteit toeneemt. Globalisering, toegenomen migratie, snellere communicatie, mobiliteit en andere verworvenheden van de 21ste eeuw hebben geleid tot groei van culturele diversiteit in veel landen waar dit voorheen niet bestond of waar het de bestaande multiculturele samenstelling heeft uitgebreid.

‘Culturele diversiteit’ of ‘multiculturalisme’ verwijst naar het harmonieus samenleven en de interactie tussen verschillende culturen, waar ‘cultuur moet worden beschouwd als een geheel van onderscheiden spirituele, materiële, intellectuele en emotionele kenmerken van de samenleving of van een maatschappelijke groepering en dat ze naast kunst en literatuur ook levensstijlen, manieren van samenleven, waardesystemen, tradities en overtuigingen omvat’.¹

Culturele diversiteit of multiculturalisme vormt de basis van onze gezamenlijke kracht in onze plaatselijke gemeenschappen en onze wereldwijde maatschappij (globalisering).

Diversiteit in cultuur en taal is het gemeenschappelijke erfgoed van de mensheid en dient te worden gekoesterd en bewaard ten behoeve van iedereen. Het is een bron voor uitwisseling, innovatie, creativiteit en het vreedzaam samenleven van bevolkingsgroepen. ‘Respect voor de diversiteit van culturen, verdraagzaamheid, dialoog en samenwerking, in een klimaat van wederzijds vertrouwen en begrip, behoren tot de beste garanties voor internationale vrede en veiligheid. Vanuit die overtuiging dienen alle typen bibliotheken zich bewust te zijn van de verscheidenheid aan culturen en talen op internationaal, nationaal en lokaal niveau, die te ondersteunen en te bevorderen om aldus te werken aan interculturele dialoog en actief burgerschap.

Gericht op het bedienen van verschillende interesses en gemeenschappen fungeren bibliotheken als centra voor educatie, cultuur en informatie. In het omgaan met verscheidenheid aan culturen en talen is de leidraad voor bibliotheken: hun betrokkenheid bij de principes van fundamentele vrijheden en gelijkwaardige toegang tot informatie en kennis voor iedereen, met respect voor culturele identiteit en waarden.

Uitgangspunten

Elk individu in onze wereldwijde maatschappij heeft het recht op een volledig aanbod van bibliotheek- en informatiedienstverlening. Om tegemoet te komen aan verscheidenheid aan culturen en talen, dienen bibliotheken:

- Zonder discriminatie een dienstverlening te bieden aan alle leden van de gemeenschap gebaseerd op cultureel of taalkundig erfgoed.
- Te voorzien in informatie in de relevante talen en het relevante schrift.
- Toegang te bieden tot een breed scala aan materialen en diensten dat recht doet aan alle groepen en behoeften.
- Personeel in dienst te hebben om een afspiegeling te tonen van de gemeenschap en dat geschoold is in het werken met en het leveren van diensten aan cultureel diverse gemeenschappen.

Bibliotheek- en informatiedienstverlening in een context van verscheidenheid aan culturen en talen heeft zowel betrekking op de dienstverlening aan alle bibliotheekgebruikers als op bibliotheekdiensten specifiek voor culturele- en taalgroepen die minder bediend worden. Specifieke aandacht is gewenst voor groepen die in een multiculturele maatschappij vaak aan de rand van de samenleving staan;

minderheden, asielzoekers en vluchtelingen, mensen met een tijdelijke verblijfsstatus, buitenlandse arbeiders en inheemse gemeenschappen.

De missie van multicultureel bibliotheekwerk

In een cultureel geschakeerde maatschappij dient de focus gericht te zijn op de volgende kernwaarden, gerelateerd aan informatie, geletterdheid, educatie en cultuur:

- Bevorderen van de culturele dialoog en het bewustzijn dat culturele diversiteit een positieve waarde is.
- Aanmoedigen van taalkundige diversiteit en het respect voor de moedertaal.
- Faciliteren van het harmonieus naast elkaar bestaan van meerdere talen, waaronder het leren van meerdere talen vanaf jonge leeftijd.
- Beschermen van taalkundig en cultureel erfgoed en het ondersteunen van uitingen, producties en de verspreiding ervan in alle relevante talen.
- Ondersteuning van het behoud van de orale tradities en het immateriële culturele erfgoed.
- Ondersteuning van betrokkenheid en participatie van personen en groepen uit alle culturele achtergronden.
- Stimuleren van mediawijsheid in het digitale tijdperk en het beheersen van informatie- en computervaardigheden.
- Bevorderen van taalkundige diversiteit op het net.
- Stimuleren van universele toegang tot internet.
- Ondersteunen van kennisuitwisseling en praktijkvoorbeelden op het gebied van cultureel pluralisme.

Management en uitvoering

De multiculturele bibliotheek vereist van elke bibliotheek een geïntegreerde benadering van de dienstverlening. De kernactiviteiten van bibliotheken en informatiedienstverlening voor cultureel en taalkundig diverse gemeenschappen moeten altijd een basisdienst zijn, niet 'speciaal' of 'extra' en altijd afgestemd op plaatselijke of specifieke behoeften.

De bibliotheek dient te beschikken over een beleidsvisie en een strategisch plan, waarin de missie, de doelstellingen, de prioriteiten en de diensten op het gebied van culturele diversiteit zijn vastgelegd. Het plan moet gebaseerd zijn op uitgebreid gebruikersonderzoek en adequate middelen.

Activiteiten moeten niet geïsoleerd worden ontwikkeld. Samenwerking met relevante gebruikersgroepen en professionals op lokaal, nationaal of internationaal niveau moet worden gestimuleerd.

De multiculturele bibliotheek:

- ontwikkelt multiculturele en meertalige collecties en diensten, inclusief digitale en multimediale bronnen.
- kent middelen toe voor het behoud van culturele uitingen en erfgoed en besteedt daarbij specifiek aandacht aan mondeling, inheems en immaterieel cultureel erfgoed.
- zorgt voor een geïntegreerd aanbod van programma's gericht op gebruikersinstructie, informatievaardigheden, informatiebronnen voor nieuwkomers, cultureel erfgoed en interculturele dialoog als integraal onderdeel van de dienstverlening.
- voorziet in toegang tot de bibliotheekmaterialen via informatiesystemen en catalogi in de relevante talen.
- ontwikkelt marketing en pr materiaal in de relevante media en talen om verschillende groepen te attenderen op de bibliotheek.

Personeel

De bibliotheekmedewerkers zijn de actieve verbinding tussen de gebruikers en de materialen. Er dienen voorzieningen te zijn voor vakopleiding en permanente bijscholing gericht op dienstverlening aan multiculturele gemeenschappen, interculturele communicatie en bewustzijn, antidiscriminatie, culturen en talen.

Het personeel van een multiculturele bibliotheek dient een afspiegeling te zijn van de culturele en taalkundige karakteristieken van de gemeenschap zodat cultureel bewustzijn verzekerd is, de doelgroep is vertegenwoordigd en de communicatie wordt bevorderd.

Bekostiging, wet- en regelgeving, netwerken

Overheden en andere relevante besluitvormende organen wordt aanbevolen bibliotheken te vestigen en adequaat te financieren teneinde vrij toegankelijke bibliotheek- en informatiediensten te leveren aan multiculturele gemeenschappen.

Multicultureel bibliotheekwerk is in essentie wereldwijd. Elke bibliotheek die betrokken is bij activiteiten op dit gebied moet deelnemen aan de relevante lokale, landelijke en internationale netwerken in beleidsontwikkeling. Onderzoek is nodig om de gegevens te verkrijgen die noodzakelijk zijn voor weloverwogen besluiten en de benodigde financiële middelen te verwerven. Onderzoekgegevens en praktijkvoorbeelden dienen breed verspreid te worden om richting te geven aan effectief multicultureel bibliotheekwerk.

Implementatie van het Manifest

De internationale gemeenschap dient bibliotheken te erkennen en te ondersteunen in hun taak om verscheidenheid aan culturen en talen te bevorderen en te bewaren.

Beleidsmakers op alle niveaus en de wereldwijde bibliotheekgemeenschap wordt hierbij verzocht dit Manifest te verspreiden en de hierin beschreven principes en acties uit te voeren.

Dit Manifest is een aanvulling op het IFLA/UNESCO Manifest voor de Openbare Bibliotheek, het IFLA UNESCO Manifest voor de Schoolbibliotheek en het IFLA Internet Manifest.

Dit Manifest is goedgekeurd door de Governing Board van IFLA in augustus 2006 en onderschreven in april 2008 door de Intergouvernementele Raad voor UNESCO's Information for All Programma met de aanbeveling dat dit ter overweging zal worden voorgedragen voor de 35ste sessie van de General Conference van UNESCO.

-
1. Unesco Universele Verklaring betreffende Culturele Diversiteit, 2001
 2. *ibid.*